

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

หมีแพนด้าเป็นสัตว์ป่าหายาก และมีอัตราการใกล้สูญพันธุ์สูงมากเพราะในป่าธรรมชาติในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีจำนวนเพียงประมาณ 1,000 ตัวเท่านั้น นับตั้งแต่ พ.ศ.2544 ที่รัฐบาลไทยได้เจรจาขอหมีแพนด้าจากประเทศจีน ซึ่งปลายปี พ.ศ.2546 ทางรัฐบาลจีนมีความยินดีที่จะมอบหมีแพนด้าจำนวน 2 ตัว ให้ประเทศไทยนำมาจัดแสดงไว้ที่ประเทศไทย ณ สวนสัตว์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 10 ปี โดยองค์การสวนสัตว์มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลหมีแพนด้าคู่นี้ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดูแลหมีแพนด้าค่อนข้างสูง อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยหมีแพนด้ามีมูลค่าสูงถึง 10 ล้านบาท เนื่องจากต้องมีการปรับปรุงสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศให้เหมาะสมใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านอาหาร โดยมีโครงการปลูกต้นไม้ที่เป็นอาหารของหมีแพนด้าเอง ขณะที่แหล่งที่มาของรายได้มีเพียงการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆของภาครัฐและภาคเอกชน และรายได้หลักมาจากการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้าจากนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดูแลหมีแพนด้า ดังนั้นการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้าของนักท่องเที่ยวจะนำมาสู่ค่าธรรมเนียมที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายที่แท้จริงก็เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้วางนโยบายในแนวทางที่จะเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้าให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด และเพื่อให้รายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมสามารถชดเชยรายจ่ายได้มากยิ่งขึ้น

เนื่องจากหมีแพนด้าเป็นสัตว์ป่าที่อยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ เพราะมีข้อจำกัดในการดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติจึงมีกระแสการอนุรักษ์มากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศจีนและประเทศอื่นที่มีการจัดแสดงหมีแพนด้ารวมทั้งประเทศไทยด้วย อย่างไรก็ตามในกระบวนการการอนุรักษ์จำเป็นต้องอาศัยนโยบายที่ดีประกอบกับงบประมาณที่เพียงพอจึงควรมีการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าโดยงบประมาณการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้ามาจากการประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวจะทำให้การช่วยเหลือดูแลและอนุรักษ์หมีแพนด้ามีประสิทธิภาพในระยะยาวต่อไป

การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมหิมแพนด้า และสมทบกองทุนอนุรักษ์หิมแพนด้า ข้อมูลได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มาชมหิมแพนด้า ณ สวนสัตว์เชียงใหม่ ในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2547 ได้จำนวนตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ตัวอย่าง และนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 110 ตัวอย่าง การวัดมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายนั้น ใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินด้วยแบบจำลองที่เรียกว่า Utility Difference Model ที่ใช้กับคำถามแบบปิดและเสนอราคาครั้งเดียว วิธีการวิเคราะห์ใช้สมการถดถอยแบบโลจิสต์

มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหิมแพนด้าที่ราคา 97.02 บาท โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้าของนักท่องเที่ยวชาวไทย คือ ปัจจัยในเรื่องราคาที่ตั้งไว้เพื่อเป็นค่าเข้าชมหิมแพนด้า โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ ปัจจัยในเรื่องเพศของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.10$ โดยนักท่องเที่ยวเพศชายมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้าเท่ากับ 103.76 บาท และนักท่องเที่ยวเพศหญิงมีค่าความเต็มใจที่จะจ่าย เท่ากับ 91.01 บาท จะเห็นว่านักท่องเที่ยวเพศชายมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้ามากกว่านักท่องเที่ยวหญิง และปัจจัยในเรื่องอาชีพของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ โดยนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษามีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้าเท่ากับ 87.97 บาท และนักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพอื่นๆจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่าย เท่ากับ 100.96 บาท จะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษามีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้าน้อยกว่านักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพอื่นๆ

จากแบบจำลองการประมาณการมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย สามารถอธิบายได้ว่า หากจำนวนเงินที่ตั้งไว้เป็นค่าธรรมเนียมเข้าชมหิมแพนด้าเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้าลดลง เท่ากับ 0.00675 หรือหากนักท่องเที่ยวเป็นเพศชาย จะมีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้ามากกว่านักท่องเที่ยวหญิง เท่ากับ 0.0899 หรือหากนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จะมีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพนด้าน้อยกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นนักเรียน/นักศึกษา เท่ากับ 0.1938 นั่นเอง

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าเท่ากับ 1,436.47 บาท โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย คือ ปัจจัยในเรื่องราคาที่ตั้งไว้เพื่อสนับสนุนกองทุนหมีแพนด้า โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ ปัจจัยในเรื่องรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.1$ โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อสนับสนุนกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าเท่ากับ 1,600.30 บาท และหากนักท่องเที่ยวมีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเท่ากับ 1,187.07 บาท และปัจจัยในเรื่องอาชีพของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ หากนักท่องเที่ยวเป็นนักศึกษา จะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อสนับสนุนกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าเท่ากับ 907.75 บาท และหากนักท่องเที่ยวประกอบอาชีพอื่นๆจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเท่ากับ 1,711.55 บาท

จากแบบจำลองการประมาณการมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย สามารถอธิบายได้ว่า หากจำนวนเงินที่ตั้งไว้เพื่อสนับสนุนกองทุนหมีแพนด้าเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายลดลง เท่ากับ 0.000165 หรือหากนักท่องเที่ยวมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จะมีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายเพื่อสนับสนุนกองทุนหมีแพนด้ามากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท เท่ากับ 0.112 หรือหากนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จะมีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายเพื่อสนับสนุนกองทุนหมีแพนด้าน้อยกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นนักเรียน/นักศึกษา เท่ากับ 0.212 นั่นเอง

ผลการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยในตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.25 โดยส่วนมากมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 57.3 สำหรับการศึกษานั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยในตัวอย่างที่ศึกษามีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.5 เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.0 และมากกว่าครึ่งหนึ่งนั้นมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.7

มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้าที่ราคา 244.79 บาท โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหมีแพนด้าของนักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ ปัจจัยสถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ หากนักท่องเที่ยวเป็นโสดจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้า เท่ากับ 284.70 บาท หากนักท่องเที่ยวมีสถานภาพอื่นๆจะมีค่า

ความเต็มใจที่จะจ่ายเท่ากับ 199.38 บาท จะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เป็นโสดจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้ามากกว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพอื่นๆ และจากแบบจำลองการประมาณการมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย สามารถอธิบายได้ว่า หากนักท่องเที่ยวเป็นโสดจะมีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายค่าเข้าชมหมีแพนด้ามากกว่านักท่องเที่ยวที่สมรสแล้ว เท่ากับ 0.2085

นักท่องเที่ยวต่างชาติมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับ โครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าเท่ากับ 678.66 บาท โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย คือ ปัจจัยในเรื่องราคาที่ตั้งไว้เพื่อสนับสนุนกองทุนหมีแพนด้า โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ และปัจจัยสถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.10$ หากนักท่องเที่ยวเป็นโสดจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าเท่ากับ 547.04 บาท หากนักท่องเที่ยวมีสถานภาพอื่นๆจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่าย เท่ากับ 864 บาท จะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เป็นโสดจะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าน้อยกว่านักท่องเที่ยวมีสถานภาพอื่นๆ จากแบบจำลองการประมาณการมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย สามารถอธิบายได้ว่า หากจำนวนเงินที่ตั้งไว้เพื่อสนับสนุนกองทุนหมีแพนด้าเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายลดลง เท่ากับ 0.00182 หรือหากนักท่องเที่ยวเป็นโสดจะมีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายน้อยกว่านักท่องเที่ยวที่สมรสแล้ว เท่ากับ 0.172

ผลการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่เท่ากันโดยมีอายุช่วง 31-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.82 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 54.5 สำหรับการศึกษานั้นนักท่องเที่ยวต่างชาติในตัวอย่างที่ศึกษามีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.5 ประกอบอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างประจำบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 33.6 และมีรายได้มากกว่า US\$2,500 คิดเป็นร้อยละ 22.7 นักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นชาวสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 20.9

จากการประมาณมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้าของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ มีมูลค่าเท่ากับ 97.02 และ 244.79 บาทตามลำดับ และจากมูลค่าดังกล่าวเราสามารถประมาณมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้าใน 1 ปีของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติได้ซึ่งมีค่าเท่ากับ 40,503,921 บาท หมายความว่าหากทางสวนสัตว์เชียงใหม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราดังกล่าวแล้ว จะทำให้สวนสัตว์เชียงใหม่มีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้าเท่ากับ 40,503,921 บาทต่อปี

จากการประมาณมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับ โครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ มีมูลค่าเท่ากับ 1,436.47 และ 678.66 บาทตามลำดับ และจากมูลค่าดังกล่าวเราสามารถประมาณมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับ โครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าใน 1 ปีของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติได้ซึ่งมีค่าเท่ากับ 377,033,443 บาท หมายความว่าหากทางสวนสัตว์เชียงใหม่มีโครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้า จะทำให้สวนสัตว์เชียงใหม่มีรายได้จากกองทุนดังกล่าว เท่ากับ 377,033,443 บาทต่อปี

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้า และสมทบกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว ควรจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ดังนั้นข้อเสนอแนะที่พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้าของนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่ที่ราคา 97 บาท และสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ราคา 245 บาท ดังนั้นหากทางสวนสัตว์เชียงใหม่มีนโยบายที่จะเพิ่มราคาค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้า ก็ไม่ควรที่จะมีราคาเกินราคาดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มากที่สุดนั่นเอง

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าของนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 1,437 บาท และสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่ากับ 679 บาท สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้าโดยงบประมาณการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้ามาจากมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว จะทำให้การช่วยเหลือดูแลและอนุรักษ์หมีแพนด้ามีประสิทธิภาพในระยะยาวต่อไป

3. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์สัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์อื่นๆ หรือสัตว์ที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย เช่น ช้าง ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายในครั้งนี้อาจทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ต่ำเกินไป เพราะยังเป็นนักเรียนและไม่มีรายได้ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่ได้อาจไม่ใช่มูลค่าความเต็มใจจ่ายที่แท้จริง นั่นคืออาจมีความเอนเอียง (Sampling Bias) เกิดขึ้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป

2. การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมหิมแพคด้า และเพื่อสมทบกองทุนอนุรักษ์หิมแพคด้า นั้น เป็นสิ่งที่วัดได้หรือสังเกตได้ ดังนั้นจึงควรใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน เช่น การสัมภาษณ์หรือการสังเกต มาประกอบรวมกับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากบางครั้งกลุ่มตัวอย่างอาจไม่เข้าใจในแบบสอบถาม หรือตอบแบบสอบถามตามกระแสค่านิยมของตนเองมากกว่า ฉะนั้นในการออกแบบสอบถามนั้นควรตั้งคำถามที่เข้าใจได้ง่าย ตรงประเด็น และไม่มากหรือใช้เวลาในการตอบนานเกินไป

3. การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายด้วยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินในครั้งนี้อาศัยแบบจำลอง Utility Difference Model ที่ใช้กับคำถามแบบปิดและเสนอราคาครั้งเดียว ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการตั้งราคาที่ใช้ถามกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการทดสอบแบบสอบถามเพื่อหาระดับราคาที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ต้องพึงกระทำด้วยความรอบคอบ โดยระดับราคาสูงสุดควรเป็นระดับราคาที่ไม่มีผู้ใดยินดีจ่าย และในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลควรมีการตรวจสอบข้อมูลในแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหิมแพคด้าของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ถึงแม้สัมประสิทธิ์ของราคาจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเต็มใจที่จะจ่ายแต่ก็ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับราคาที่ตั้งไว้มีค่าต่ำเกินไป หรือข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและงบประมาณ ทำให้เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เพียง 110 ตัวอย่าง ซึ่งการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายด้วยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินควรมีจำนวนตัวอย่างอย่างน้อย 400 ตัวอย่าง จึงเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจนำข้อบกพร่องดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขในการศึกษาครั้งต่อไป

5. การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายในครั้งนี้อาจมีปัจจัยอื่นอีกหลายปัจจัย ที่ผู้ศึกษาไม่ได้รวมไว้ในแบบจำลอง ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพสำหรับหาปัจจัยที่ต้องการศึกษาเพื่อนำไปสู่การศึกษาเชิงปริมาณในแนวถัดๆ ไป